

Ο Κωνσταντίνος Α. Ψάχος, δ διεθνώς φήμις Βυζαντινολόγος—Μουσικός, δ μεγάλος καί άκάματος εργάτης τής βίας τέχνης, δέν άπόρηε πλέον ες τήν ζωή. Έν μου συγγενών καί φίλων, μαθητών του καί έκλεκτου μουσικού περιβάλλοντος, εκηδόθη τό Σάββατον 9-7-49 ες τόν έν Ν. Σμύρνη Ιερών Ναών 'Αγ. Φωτεινής.

Ο σοφός αυτός Καθηγητής γεννήθη ες Κωνσταντινίαν τό 1869. Έπορεύθη τό εγκόκλιον μαθήματα, καθώς καί άνώτερα Θεολογικά καί Φιλοσοφικά ταισθα ες τήν γενετήριον του, θεωρητικής άργότερον ώς Καθηγητής ες τό άνώτερον παρθενιαγεγον τον 'Αγιοτικό Μεταχού Κωνυόλεως. Ή κλίσι του άνω προς τήν Μουσικήν, τήν πατραπαράδοτον εκκλησιαστικήν Μουσικήν, τόν κατώτερον γνωστόν, (νεώτατον τότε) μεταξύ τών Μουσικοδιδασκάλων τής Κωνυόλεως. Καί έταν αΐ 'Αθήναι έζητησαν διδασκάλων τής Βυζαντινής Μουσικής, διά τήν Ίδρυση Ειδικής Σχολής ες τό 'Όψειον, δ άείμνητος Πατριάρχης Ήσακκέλ δ Γ', πνευματικός του πατρός, τόν προέτεινε ώς τόν μόνον όσιον. Τό 1903 λοιπόν ήλθεν ες 'Αθήνας καί άνέλαβεν άμέσως τήν άργάνωσιν τής Βυζαντινής Σχολής. Όθιυ άπό τού 1904 έως τό 1919, άπάτε άπεχώρησεν άπό τό 'Όψειον, δ άείμνητος Καθηγητής, άπήρξεν άρθαστος ες τό καθήκον του. Σοφός διδάσκαλος, μέγας έρμηνευτής, άριστος Μουσικός Βυζαντινολόγος, τέλειος κάτοχος τής άρχαίας 'Ελληνικής γλώσσης, λαοφίλος άριστος, δόκιμος συγγραφέας καί ρήτωρ, όμιλητής εύφροδέστατος, κατάρθως νά προσελκόσιν τόν θαυμασμόν όλου τού επιστημονικού κόσμου. Δέν έπαυε ούδ' έπί στιγμήν νά γράφει (κυρίως ες τήν εφθέρμιας) τού άείμνητου Ι. Τούκλη) καί νά όμιλή άπό τού όθμωτος, νά δίδη συνουλίαι καί μαθητικές επιδείξεις μέ περιεχόμενον εκκλησιαστικών μελών καί όθμωδών όσώτων.

Τό 1911 επισκέπτεται τήν Κωνυόλιν, μέ τήν πρόθεσιν νά ζητήσιν τήν άντικατάστασιν του. Ο τότε Πατριάρχης άνω, όχι μόνον δέν άποδέχεται τήν αίτησιν του ταύτην, άλλα καί άπονέμι ες αυτόν τόν τίτλον τού ε'Αρχοντος Μουσικοδιδασκάλου καί κληρικού τής Πατριαρχικής Αόλης τής Μεγάλης τού Χριστού 'Εκκλησίας.

Τό 1912, δ άείμνητος Πατριάρχης Ήεροσόλυμων Δαμιανός, τού άπονέμι τόν τίτλον τού Δικαιοφύλακος καί Ήπιότου τού Παναγίου Όφου, λόγω τών 'Εκκλησιαστικής φώσεως όπρησιών του. 'Αλλά άπό τών όγκων τής εργασίας του τί νά πρωτοαναφέρωμεν; 'Εξέδωκε πλείστα όσα έργα μουσικά καί επιστημονικής φώσεως μεταξύ δέ αυτών τό περισησούσαστον έργον του ή Παρρησιονική τής Βυζαντινής Μουσικής, ουλλογός όθμωδών όσώτων ότινα συνέλεξε καί έγραψεν ες Βυζαντινήν καί Εθρωπαϊκήν σημειογραφίαν—μετάσθι προς τούτο ες Κρήτιν, Γορτυνίαν καί Ίκέρων—μέ πιστοτήτιν άπόδωσιν καί δεξιοτεχνίαν, ώς άλλος Πέτρος Πελοποννήσιος. 'Ακούσαστας πάντοτε, Ισραήλ, τό 1920, 'Όψειον τείνει ες Μουσικήν καί έκδίδει εκ παραλλήλου τήν κλίον Φθέρμιας. Φεύγει κατάσιν ες Γερμανίαν καί προβαίνει ες τήν κατασκευήν τού ήπαρωσισμίου, όργάνου ειδικής του έπινοήσεως, προς άπόδωσιν τών βιαιωμάτων τών Βυζαντινών κλιμάκων, σοσιζόμενος πάντοτε τό Ήσακκέμιον ψαλτήριον. Μετά τήν κατασκευήν τού όργάνου τούτου, επανήλθεν ες τός 'Αθήνας καί επεδόθη ες ειδικήν εργασίαν, σχετικήν μέ τό Παναρμόνιον, καθώς καί ες τήν σύνδωσιν χορικών άρχαίων βρωμάτων καί άλλων, εκκλησιαστικής φώσεως, έργων (όπως ετό πανηγύριαι). Ες τός Δελφικούς όσώτος τόν εύροσκομεν ώς ένα άπό τούς κυριώτερον συντελεστούς τής επιτυχίας των, μέ τό όπέρωχα χορικά του, πού άμέσως προσελκόσιν τήν προσοχήν καί τό ένδιαφέρον τού κόσμου. Συγχρόνως τοποθετείται όπό τής Κυβερνήσεως (έπί όπουργού Παιδείας κ. Παναρβρού) ώς γενικός 'Επόσθης τής Μουσικής ες τός ναούς τής 'Ελλάδος. 'Εσ' άλλίον χρόνον μέσιστα έτίμησε μέ τήν διδασκαλίαν του καί τήν 'Αθροιστήν Μονοβόλιότατον.

Ή μένισιν του άνω δέν σταμάτϊ. Γράφει καί διαρκώς γράφει καί συνέδεται. Κλεισμένος ες τό βωυατίον του, άπαθανάσσει τήν εργασίαν του μέ άσθινα δλις πρωτότυπον. Κάτοχος πλουσιώτατης διδωλιθικής, ασάντων Μουσικών βιβλίων, χειρογράφων καί κωδίκων (άποτελούντων πραγματικόν Μουσείον Ψάχου) εργάζεται όδισκόπως, επειγόμενος νά φέρη ες πέρας τό έργον του, μέ άποτέλεσμα νά πόδουν τό μύθιο του. Ή τελευταία έπισημος εμφάνισις του ήτο κατά τήν Σθετηρίδισα του, όπου επλέχθη τό εγκόμιόν του άπό πολλούς όμιλητές.

Ο θάνατος τού εξαίρετου αυτού καλλιτέχνητος καί μουσικολόγου, τού προικισμένου όχι μόνον μέ άπάνια χαρίσματα σοφίας, άλλα καί μέ όποδευματικήν ψυχικήν άρετήν, όθινει μέγα καί δυσαναλήρωτον κενόν, όχι μόνον ες τήν 'Ελληνικήν Μουσικήν, άλλα καί ες τήν παγκόσμιον Μουσικολογίαν, ες τόν τωμό τής

Θ. Γ. ΚΑΤΖΩΒΕΔΟΥ